

Eucharistieviering van Witte Donderdag

Duccio di Buoninsegna - Jezus wast de voeten van de apostelen (Maestà) - 1308-11
Museum Museo dell'Opera Metropolitana del Duomo, Siena

in de kathedrale kerk van de HH. Anna en Maria te Haarlem

Introitus

► [BLAUW BOEK](#) nr. 542, 1, 2, 11, 12

Inleiding

Genade zij u en vrede van God onze Vader,
van Jezus Christus, de Heer en van de heilige Geest.

Amen

Ik zal opgaan tot het altaar Gods,

tot God, die altijd weer mijn ziel met vreugd vervult.

Schuldbelijdenis

† Onze hulp is in de Naam van de Heer,

die hemel en aarde gemaakt heeft.

Laten wij onze schuld belijden in vertrouwen op Gods barmhartigheid.

**Voor U belijden wij, almachtige God,
voor heel uw kerk en voor elkaar,
dat wij gezondigd hebben
in gedachte, woord en daad,
in het kwade, dat wij gedaan hebben
en in het goede dat wij hebben nagelaten.
Ontferm U over ons,
vergeef ons onze zonden,
en geef dat wij U mogen dienen;
vernieuw daartoe ons leven
door Christus, onze Heer.**

De almachtige en barmhartige God zij ons genadig, vergeve onze zonden en geleide ons tot het eeuwige leven.

Amen.

Kyrie & Gloria

► [BLAUW BOEK](#) mis 17

(in het OUDE boek blz. 1242 e.v.;

in het NIEUWE boek blz. 1218 e.v.)

Na het Gloria zwijgt het orgel tot in de Paaswake.

Gebed van het feest

De Heer zij met u.

En met uw geest.

Laat ons bidden:

God, wiens eniggeboren Zoon, zoals hij de zijnen had liefgehad hen tot het einde toe heeft liefgehad, geef ons, bidden wij, dat wij het geheim van zijn liefde heden zo mogen vieren, dat wij met hem, die sterft voor onze zonden en verrijst om onze rechtvaardiging, in de eeuwigheid verenigd mogen worden, onze Heer Jezus Christus, uw Zoon, die met U in de eenheid van de heilige Geest leeft en regeert in de eeuwen der eeuwen.

Amen

Eerste Schriftlezing

Exodus 12, 1-14

De HEER zei tegen Mozes en Aäron, nog in Egypte: 'Voortaan moet deze maand bij jullie de eerste maand van het jaar zijn. Zeg tegen de hele gemeenschap van Israël: "Op de tiende van deze maand moet elke familie een lam of een bokje uitkiezen, elk gezin één. Gezinnen die te klein zijn om een heel dier te eten, nemen er samen met hun naaste burens een, rekening houdend met het aantal personen en met wat ieder nodig heeft. Het mag het jong van een schaap zijn of het jong van een geit, als het maar een mannelijk dier van één jaar oud is zonder enig gebrek. Houd dat apart tot de veertiende van deze maand; die dag moet de voltallige gemeenschap van Israël de dieren in de avondschemer slachten. Het bloed moeten jullie bij elk huis waarin een dier gegeten wordt, aan de beide deurposten en aan de bovendorpel strijken. Rooster het vlees en eet het nog diezelfde nacht, met ongedesemd brood en bittere kruiden. Het dier mag niet halfgaar of gekookt worden gegeten, maar uitsluitend geroosterd, en in zijn geheel: met kop, poten en ingewanden. Zorg ervoor dat er de volgende morgen niets meer van over is. Mocht er toch iets overblijven, dan moet je dat verbranden. Zo moeten jullie het eten: met je gordel om, je sandalen aan en je staf in de hand, in grote haast. Dit is een maaltijd ter ere van de HEER, het pesachmaal. Ik zal die nacht rondgaan door Egypte, en Ik zal daar alle eerstgeborenen doden, zowel van de mensen als van het vee, en Ik zal alle Egyptische goden een afstraffing geven, want Ik ben de HEER. Maar jullie zal Ik voorbijgaan: aan het bloed zal Ik jullie huizen herkennen, en door dat merkteken zal de dodelijke plaag waarmee Ik Egypte straf, jullie niet treffen.

Die dag moet voortaan een gedenkdag zijn, die je moet vieren als een feest ter ere van de HEER. Dit voorschrift blijft voor altijd van kracht, alle komende generaties moeten die dag vieren.

Graduale

Psalm 81

► [BLAUWS BOEK nr. 244, 1-4](#)

Zusters en broeders, wat ik heb ontvangen en aan u heb doorgegeven, gaat terug op de Heer zelf. In de nacht waarin de Heer Jezus werd uitgeleverd nam Hij een brood, sprak het dankgebed uit, brak het brood en zei: 'Dit is mijn lichaam voor jullie. Doe dit, telkens opnieuw, om Mij te gedenken.' Zo nam Hij na de maaltijd ook de beker, en Hij zei: 'Deze beker is het nieuwe verbond, dat door mijn bloed gesloten wordt. Doe dit, telkens als jullie hieruit drinken, om Mij te gedenken.' Dus altijd wanneer u dit brood eet en uit de beker drinkt, verkondigt u de dood van de Heer, totdat Hij komt.

Daarom maakt iemand die op onwaardige wijze van het brood eet en uit de beker van de Heer drinkt, zich schuldig tegenover het lichaam en het bloed van de Heer. Laat daarom iedereen zichzelf eerst toetsen voordat hij van het brood eet en uit de beker drinkt, want wie eet en drinkt maar niet beseft dat het om het lichaam van de Heer gaat, roept zijn veroordeling over zich af. Daarom zijn er onder u veel zwakke en zieke mensen en zijn er al velen onder u gestorven. Als we onszelf zouden toetsen, zouden we niet worden veroordeeld. Maar nu velst de Heer zijn oordeel over ons en wijst Hij ons terecht, opdat we niet straks samen met de wereld zullen worden veroordeeld.

Tractus

Psalm 116, 10-19

► [BLAUW BOEK](#) nr. 265, 1-3

Evangelie

Johannes 13, 1-15

De Heer zij met u.

En met uw geest.

Lezing uit het heilig evangelie volgens Johannes.

U Heer zij glorie.

Het was kort voor het pesachfeest. Jezus wist dat zijn tijd gekomen was en dat Hij uit de wereld terug zou keren naar de Vader. Hij had de mensen die Hem in de wereld toebehoorden lief, en zijn liefde voor hen zou tot het uiterste gaan. Jezus en zijn leerlingen hielden een maaltijd. De duivel had intussen Judas, de zoon van Simon Iskariot, ertoe aangezet om Jezus uit te leveren. Jezus, die wist dat de Vader Hem alle macht had gegeven en dat Hij van God was gekomen en weer naar God terug zou gaan, stond tijdens de maaltijd op. Hij legde zijn bovenkleed af, sloeg een linnen doek om en goot water in een waskom. Hij begon de voeten van zijn leerlingen te wassen, en droogde ze af met de doek die Hij omgeslagen had. Toen Hij bij Simon Petrus kwam, zei deze: 'U wilt toch niet mijn voeten wassen, Heer?' Jezus antwoordde: 'Wat Ik doe, begrijp je nu nog niet, maar later zul je het wel begrijpen.' 'O nee,' zei Petrus, 'mijn voeten zult U niet wassen, nooit!' Jezus zei: 'Als Ik ze niet mag wassen, kun je niet bij Mij horen.' 'Dan niet alleen mijn voeten, Heer,' antwoordde Simon Petrus, 'maar ook mijn handen en mijn

hoofd!' Hierop zei Jezus: 'Wie gebaad heeft hoeft alleen nog zijn voeten te wassen, hij is al helemaal rein. Jullie zijn dus rein – maar niet allemaal.' Hij wist namelijk wie Hem zou uitleveren, daarom zei Hij dat ze niet allemaal rein waren.

Toen Hij hun voeten gewassen had, deed Hij zijn bovenkleed aan en ging weer naar zijn plaats. 'Begrijpen jullie wat Ik gedaan heb?' vroeg Hij. 'Jullie zeggen altijd "meester" en "Heer" tegen Mij, en terecht, want dat ben Ik ook. Als Ik, jullie Heer en jullie meester, je voeten gewassen heb, moet je ook elkaars voeten wassen. Ik heb een voorbeeld gegeven; wat Ik voor jullie heb gedaan, moeten jullie ook doen.'

Acclamatie

U komt de lof toe, U het ge-zang,
U al-le glo-rie,
o Va-der, o Zoon, o hei-li-ge Geest
in al-le eeu-wen der eeu-wen.

Prediking

(aansluitend meditatief orgelspel)

Voorbeden

► [BLAUW BOEK](#) nr. 320

afsluiting:

Lof en heer-lijk-heid, wijs-heid en dank,
eer, macht en sterk-te aan on-ze God
van-daag en al-le da-gen tot in eeu-wig-heid.

Gezang bij de opdracht

De gemeente gaat zitten.

► **BLAUW BOEK** nr. 623

Opdracht van de gaven

Biddt, broeders en zusters, dat onze offerande aanvaard mag worden door God, de almachtige Vader.

**De Heer neme de offerande aan uit uw handen,
tot lof en eer van zijn Naam,
tot heil van ons en van zijn gehele heilige kerk.**

Amen.

Gebed over de gaven

Geef ons, bidden wij, Heer, dat wij steeds op waardige wijze dit geheimenis vieren van hem die zijn discipelen op de dag van heden geleerd heeft dit te doen tot zijn gedachtenis, opdat ook wij deelachtig worden aan de werkelijkheid van zijn verlossing. Door Christus, onze Heer.

Amen.

Inleiding prelatie

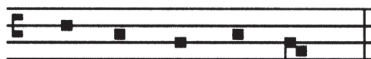
De gemeente staat op.

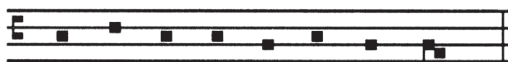
De Heer zij met u.

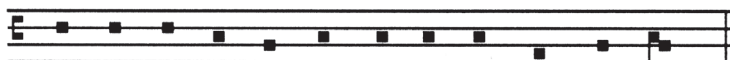
En met uw geest.

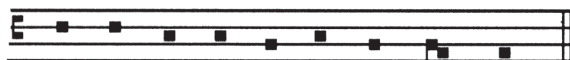
Op - waarts de har - ten.

Wij zijn met ons hart bij de Heer.

Bren-gen wij on - ze dank aan de Heer, on - ze God.

Hij is on - ze dankbaarheid waar - dig.

Prefatie

Ja, waardig zijt Gij onze dank te ontvangen,
Heer, heilige Vader, machtige God der eeuwen,
door Christus, onze Heer.
Hij die onze schulden gedragen heeft, hij heeft zichzelf vernederd;
onderdanig is hij geworden tot de dood,
ja, de dood des kruises,
opdat wij met hem verzoend, uw liefde zouden ondervinden
en vervuld worden met een zalig hopen.
Het zij verre dan van ons in iets anders te roemen
dan in het kruis van onze Heer Jezus Christus,
door wie U de engelen loven, U aanbidden de hemelse machten.
Laat nu ook onze stemmen klinken in dit koor, wij smeken U,
opdat ook gehoord wordt onze hulde
als voor uw troon uw grote Naam beleden wordt:

Heilig

► **BLAUW BOEK** mis 17

*(in het OUDE boek blz. 1246 e.v.;
in het NIEUWE boek blz. 1222)*

Eucharistisch gebed

nr. 2

Gezegend zijt Gij, Heer van alle heerlijkheiden
en Koning der eeuwige glorie,
door Jezus Christus, uw eniggeboren Zoon.

In hem is uw Woord vlees geworden
en is de volheid van uw genade luisterrijk verschenen.
In alles heeft hij uw wil volbracht en uw Naam verheerlijkt.
Hij heeft ons uw koninkrijk verkondigd
en de macht der duisternis voor ons verbroken.
Onze schulden heeft hij op zich genomen,
hij heeft ons me U verzoend en het nieuwe paradijs voor ons ontsloten.
Als de weg, de waarheid en het leven heeft hij ons uw liefde geopenbaard.
Hij is U daarin gehoorzaam geweest tot het uiterste toe, ja, tot aan het kruis,
om door zijn dood de dood te vernietigen
en door zijn verrijzen ons leven te herstellen.

Op de avond, dat hij zich vrijwillig overleverde en om ons behoud ging lijden,
DAT IS HEDEN,
nam hij het brood in zijn handen
en zijn ogen opgeslagen naar U, zijn hemelse Vader,
heeft hij het, U dankzeggend, gezegend, het gebroken
en aan zijn leelingen uitgedeeld met de woorden:
Neemt, eet, dit is mijn lichaam dat voor u gegeven wordt.

Zo nam hij na de maaltijd ook de beker, en U dankzeggend heeft hij die gezegend en aan zijn leerlingen gegeven met de woorden:

Drinkt allen hieruit. Dit is mijn bloed van het nieuwe verbond,
dat voor u en voor velen vergoten wordt tot vergeving van de zonden.

Telkens als gij dit doet, zult gij het doen tot mijn gedachtenis.

Daarom, Heer, gedenkend zijn heilbrengend lijden,
zijn glorierijke verrijzenis en zijn verheffing aan uw rechterhand,
en uitzien naar zijn komst vol majesteit,
stellen wij hier dit teken van ons geloof in hem
die U het volmaakte offer gebracht heeft
en een eeuwige verlossing voor ons heeft verworven.

Zend dan, bidden wij, uw heilige Geest,
de gever van alle leven en heiliging, over ons en deze, uw gaven:
brood en wijn van eeuwig leven,
en neem ze uit onze handen aan als een U welgevallig offer,
waarmee wij onszelf aan U aanbieden,
opdat het brood, dat wij breken, gemeenschap is met het lichaam van uw Zoon
en de drinkbeker, die wij zegenen, gemeenschap met zijn bloed.

Geef dat allen, die deelnemen aan uw hemels Altaar,
altijd verenigd blijven met U, te zamen met al uw heiligen en uitverkorenen,
met uw gezegende en roemwaardige dienstmaagd, Maria, de moeder van onze Heer,
met uw profeten en apostelen, met uw martelaars en belijders
en met allen, die in uw koninkrijk lofprijzend en biddend staan rondom uw troon.

Zegen uw kerk over heel de wereld en verleen haar eenheid en vrede.
Vernieuw de aarde naar uw belofte, gedenk alle volkeren
en geef dat alle mensen U mogen danken en verheerlijken
en uw heilige Naam lofprijzen.

Door uw geliefde Zoon,
onze Heer Jezus de Christus,
met wie en in wie U,
almachtige Vader,
in de gemeenschap van de heilige Geest
alle eer en heerlijkheid,
macht en glorie toekomt,
nu en altijd en in de eeuwen der eeuwen.

A - men, a - men, a - men.

Gebed des Heren

On - ze Va - der, die in de he - me - len zijt, ge - hei - ligd
zij uw Naam, uw ko - nink - rijk ko - me, uw wil ge - schie - de
op de aar - de als in de he - mel. Geef ons he - den ons
da - ge - lijks brood, en ver - geef ons on - ze schul - den, ge - lijk
ook wij ver - ge - ven on - ze schul - de - na - ren, en leid ons
niet in be - ko - ring, maar ver - los ons van het kwa - de.

Lam Gods

► [BLAUW BOEK](#) mis 17

(in het OUDE boek blz. 1247 e.v.;

in het NIEUWE boek blz. 1223)

Communie

Zalig zij, die genodigd zijn tot het bruiloftsmaal van het Lam.

Heer, ik ben niet waardig,
dat Gij tot mij komt,
maar spreek slechts een woord
en ik zal gezond worden.

(3x, men slaat zich bij deze woorden op de borst.)

Gezang na de communie ► [BLAUW BOEK](#) nr. 750

Gebed na de communie

Gesterkt door het hemelse brood,
dat wij op onze tocht door het leven ontvangen,
bidden wij, Heer onze God,
dat wij door uw genade in eeuwigheid mogen genieten
van het feestmaal in uw rijk, waar wij mogen aanzitten
met Christus, onze Heer.

Na het bovenstaande gebed wordt de ciborie of een kelk waarin de geconsacreerde hosties worden bewaard naar een daartoe geschikte plaats overgebracht. De overbrenging van het geconsacreerde brood gaat vergezeld van wierook en ontstoken kaarsen en kan een plechtig karakter dragen.

Overbrenging sacrament ► [BLAUW BOEK](#) nr. 357 & nr. 358

Na deze lofzang keert de priester naar de altaartafel terug. Hij kan daar het kruis en de altaarbekleding wegnemen, waarbij hij door de acoliet(en) wordt geholpen.

Altaarontbloting

Psalm 22

(afwisselend gesproken: celebrant en gemeente)

2. Mijn God, mijn God, waarom hebt Gij mij verlaten, *
houdt Gij U ver van mijn roepen om uitkomst,
ver van mijn jammerlijk klagen?
  3. **Mijn God, ik roep bij dag,
nochtans geeft Gij geen antwoord, *
en evenzeer des nachts,
maar tot rust kan ik niet komen.**
4. Toch zijt Gij de Heilige *
die zetelt op Israëls zangen,
  5. **op wie onze vaders stelden vertrouwen; *
zij bouwden op U en Gij bracht hun bevrijding.**
6. Zij riepen U aan en er kwam voor hen redding, *
zij vertrouwden op U en werden niet te schande.
  7. **Maar ik ben een worm en geen mens meer, *
voor de mensen een voorwerp van smaad
en bij het vol tot verachting.**
8. Al wie mij ziet bespot mij, *
zij grijnzen meewarig,
ze schudden het hoofd als ze zeggen:
  9. **“Hij wentelt zijn last op de Heer?
Laat die hem maar komen verlossen, *
laat die hem maar redden
Hij heeft toch in hem zijn behagen?”**
10. Ja, Gij hebt mij gehaald uit de schoot van mijn moeder, *
Gij liet aan haar borst in vertrouwen mij rusten,

**11. ik kwam U in handen toen ik werd geboren, *
van de moederschoot af wilt Gij al mijn God zijn.**

12. Wees daarom thans mij niet verre, *
de nood is daar
en er is geen mens die mij nog wil helpen.

**13. Om mij heen staat een horde van stieren, *
mij omringen de buffels van Basan,**

14. ze sperren hun muil naar mij open, *
die verscheurende, briesende leeuwen.

**15. Ik verga als water dat wegloopt, *
ontwricht zijn al mijn beenderen;**

alsof het van was gemaakt is, *
zó is mijn hart binnen in mij gesmolten.

**16. Droog is mijn keel als een potscherf,
mijn tong blijft aan mijn gehemelte kleven; *
het stof des doods, daarin hebt Gij mij neergeworpen.**

17. De honden zijn al om mij heen,
mij omsingelt een bende wreedaards *
die mijn handen en voeten doorboren.

**18. Ik kan àl mijn beenderen tellen, *
men komt mij vol leedvermaak bekijken.**

19. Ze verdelen onder eklaar mijn kleren, *
ze werpen het lot over dat wat ik aan heb.

**20. Maar Gij, Heer, wees mij niet verre, *
Gij die mijn sterkte zijt, kom haastig mij helpen.**

21. Red van het zwaard mijn leven, *
het enige wat mij nog rest,
voordat de hond het komt schenden.

**22. Wil voor de leeuwenmuil mij bewaren, *
van de horens der buffels mij arme!**

23. Dan zal ik uw Naam bij mijn broeders verkondigen, *
waar de schare bijeen is U prijzen:

**24. “Gij die de Heer vreest, looft Hem,
verheerlijkt Hem, al gij nazaten van Jakob, *
draagt ontzag voor Hem,
gij nakroost van Israël, allen!”**

25. Hij heeft niet veracht of verafschuwd
de ellendige in zijn ellende, *
Hij heeft zijn Gelaat niet gekeerd,
maar geluisterd toen deze Hem aanriep.

**26. Gij zijt de grond van mijn lof,
waar samen is de talrijke schare; *
ik zal mijn geloften volbrengen,
waar zij die Hem vrezen erbij zijn.**

27. Dan krijgen de armen te eten, *
zij mogen hun honger stillen,
**dan loven de Heer wie Hem zoeken, *
uw hart mag herleven voor immer.**

28. Dit zullen gedenken al de einden der aarde, *
zij zullen de tot Heer zich bekeren;
**alle geslachten der volken, *
zij buigen zich neer voor uw Aanschijn,**

29. want het koningschap behoort de Here, *
Hij is de beheerser der volken.
**30. Ja, Hem zullen zelfs wie in de aarde slapen *
eens nederig hulde bewijzen.**

voor Hem knielen allen *
di in het stof zijn gezonken

**31. en voor wie niet de kracht vond om voort te leven, *
voor die zal het nakroost Hem dienen.**

Men zal van de Heer het verhaal doen *
aan het geslacht dat gaat komen.

**32. men zal zijn gerechtigheid melden
bij het volk dat straks wordt geboren, *
daar het door Hem volbracht is!**